

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2002-1603

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Sosiologian laitos	
Tekijä-Författare-Author Valkama, Elisa			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Elämä velan varjossa : Haastattelututkimus ylivelkaantuneiden kokemuksista ja selviytymisestä 2000-luvun alussa			
Oppiaine-Läroämne-Subject Yleinen sosiologia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2002-04-17	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages teksti 80 sivua + liitteet 3 kpl (3 sivua)
Tiivistelmä-Referat-Abstract <p>Tutkimuksessa etsitään ylivelkaantuneiden näkökulmaa velkaongelmiin heidän subjektiivisia kokemuksiaan selvittämällä. Tutkimus perustuu 50 ylivelkaantuneen henkilön teemahaastatteluun. Haastateltavat poimittiin Takuu-Säätiön asiakasrekisteristä. Haastattelut tehtiin heinä-elokuussa 2001 puhelinhaastatteluina, koska haastateltavat sijoituivat maantieteellisesti eri puolelle Suomea.</p> <p>Tutkimuksessa on neljä keskeistä teemaa. Ensinnäkin on selvitetty ylivelkaantumiseen johtaneita syitä ja toiseksi sitä, missä määrin rajalliset taloudelliset varat ovat vaikuttaneet haastateltavien kulutusmaailmaan. Lisäksi on tutkittu maksuongelmien vaikutusta sosiaalisiin suhteisiin ja henkiseen jaksamiseen, ja lopuksi on tarkasteltu ylivelkaantuneiden elämänhallintaa ja selviytymiskeinoja.</p> <p>Haastateltavien ylivelkaantumisen taustalla oli yleensä jokin suuri elämänmuutos, kuten työpaikasta irtisanominen, parisuhteen purkautuminen tai vakava sairastuminen. Tyypillistä oli, että haastateltavat olivat turvautuneet kulutusluottoihin yrityksissään hallita taloudellista tilannettaan. Takuu-Säätiön takauslainan avulla enemmistö haastateltavista oli saanut velkatilanteen jokseenkin hallintaan. Säätiön asiakkaaksi pääseminen oli ollut monelle suuri helpotus. Maksuohjelma oli vakauttanut arkea, helpottanut henkistä stressiä ja antanut mahdollisuuden uudelle alulle.</p> <p>Haastateltavien suhtautuminen kulutuskulttuuriin oli muuttunut usein velkaongelmien myötä. Käteinen koettiin turvallisemmaksi tavaksi kuluttaa kuin luotolla ostaminen, koska käteinen antoi selkeämmän rajan sille, mihin oli varaa. Luottokorttien houkutukset kuluttaa yli varojen haluttiin sulkea pois, koska omaan itsekuriin ja kykyyn hallita kulutusta ei aina luotettu. Pakon sanelemana tai eivät haastateltavat olivat alkaneet arvostaa anti-konsumeristisia arvoja ja kritisoivat elämäntyyliä, jonka mielekkyys perustuu jatkuvaan uuden ostamiseen.</p> <p>Taloudellisista ongelmista aiheutui monenlaisia henkisiä ja sosiaalisia seurauksia. Vaikeudet velan takaisinmaksussa olivat murentaneet itsetuntoa ja aiheuttaneet häpeää ja syyllisyyttä. Kokemukset sosiaalisesta syrjäytymisestä ja luottamuksen romuttumisesta toisiin ihmisiin olivat haastateltavien keskuudessa tavallisia. Haastateltavien elämänhallinta ilmeni pitkälti luottamuksena omaan selviytymiskykyyn ja yrittämiseen. Niukoilla varoilla selviytymistä pidettiin saavutuksena. Taloudellisten vaikeuksien jälkeen oltiin ylpeitä siitä, että oli pärjätty. Pärjäämällä itsenäisesti pyrittiin paikkaamaan niitä alemmuuden ja nöyryydyksen tunteita, jotka velkaongelmien seurauksena olivat syntyneet. Tämä ns. selviytymisen eetos jäseni monen haastateltavan elämää. Veloista suoriutuminen omin avuin nähtiin kunnia-asiana. Kuitenkin kaikkia haastateltavia yhdisti yksi yksinkertainen toive: mahdollisuus elää ilman velkaa ja aloittaa elämä puhtaalta pöydältä.</p> <p>Teoreettisesti tutkimus perustuu Turo-Kimmo Lehtosen kulutuskäytäntöjen tematiikkaan, Michel Foucault'n valta-analyysiin ja Erving Goffmanin dramaturgiseen lähestymistapaan. Ylivelkaantuneiden selviytymistä on tutkimuksessa lähestytty Matti Kortteisen luoman selviytymisen eetos-käsitteen avulla.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords häpeä kulutus selviytymisen eetos ylivelkaantuminen			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			